

Preek over Efeziërs 2:11-22

- Neede, 11 oktober 2026
- Kees van Dusseldorp
- serie: de waarde van de kerk
- wereldkerkenzondag

Titel: de vrede van de kerk

Orde van dienst:

votum en groet

Opwekking 797 U roept ons samen

verbondsvernieuwing: 5^e gebod

Psalm 25:3,4 (NPB) Heer denk niet aan mijn verleden
gebed

lezen: Efeziërs 2:11-22

Johannes 10:11-16

GK 246 Nu bidden wij met ootmoed en ontzag

kindermoment

ELB 34a Hinnee matov

verkondiging: Efeziërs 2:16b

Gezang 119:1,2 (GK06) De kerk van alle tijden

bijdrage Frans Nijeboer

geloofsbelijdenis

Lied: In die hemel is die Heer

gebed

collecte

ELB 270 Ga nu heen in vrede

zegen

Gemeente van Jezus Christus,

Stel je voor: jij krijgt een berichtje van een vriendelijke bewoner van Venus. Zij heeft gehoord dat er mensen op aarde wonen en is nieuwsgierig. Ze vraagt je: 'Wat is nu kenmerkend voor de mensheid op aarde?' Wat zou je antwoord zijn?

'De mensheid is een explosief groeiende hoeveelheid wezens op aarde, die heel veel kunnen. Ze kunnen denken, ze kunnen voelen, ze kunnen dingen maken. Vroeger voelden ze zich bewoners van de aarde. Maar tegenwoordig voelen ze zich eigenaars van de aarde en werken ze wereldwijd samen. De meeste mensen hebben geen fijn leven. Maar als op de goede plek geboren bent en een beetje geluk hebt, dan kun je een lang en comfortabel leven op aarde hebben.

Tja, de geschiedenis van de mensheid staat aan de ene kant vol met ontwikkelingen, ontdekkingen en steeds meer technische mogelijkheden. De mensheid kent schitterende ervaringen van liefde, saamhorigheid en muziek. Aan de andere kant is de mensheid nogal een conflictueuze groep. Ze vechten elkaar de tent uit, laten elkaar creperen, gaan onverantwoord om met de grondstoffen op de aarde en streven ieder voor zichzelf naar zoveel mogelijk macht en rijkdom. En uiteindelijk gaat ieder mens een keer dood.'

De Venusiaanse vraagt: 'Zou je me adviseren om me te laten ombouwen tot mens en bij jullie op aarde te komen wonen?'

...

Zo'n gesprek is natuurlijk onmogelijk. Maar wat is nu kenmerkend voor de mensheid op aarde? Ik denk dat je het woord 'vrede' niet snel zult gebruiken. Vrede is niet de kernkwaliteit van de mensheid op aarde. We zouden wel willen. En we werken er ook aan. En toch: willen we het echt? Waarom blijven we dan zoveel onrecht doen en zoveel ruzie maken? Zodra het ons iets kost, of we iets moeten inleveren, is de bereidheid tot vrede direct een stuk minder sterk. Ik zeg 'we' want het zijn niet alleen de machthebbers die oorlog voeren. Ruzie kom je op de schoolpleinen tegen, jaloezie op de middelbare scholen, afstandelijkheid in de families, ellebogenwerk in het bedrijf, framing in de politiek, vijandschap tussen volken. Nee, 'vrede' is helaas niet een kernkwaliteit van de mensheid.

**** vrede als kernkwaliteit van de kerk**

Dat is het wel van de kerk. Vrede is de kernkwaliteit van de kerk. Vrede tussen mensen. Een leven in jaloom. En het is Jezus Christus die daarvoor zorgt. Als hoofd van de kerk.

'Nou Kees, ik weet onder welke steen jij leeft. Maar vrede is in de kerk net zo'n onbereikbaar ideaal als in de wereld. Of bedoel je dat ik persoonlijk vrede met God heb? Daar is ook nog wel wat over te bespreken, maar dat kan ik nog een beetje begrijpen. Maar is vrede de kernkwaliteit van de kerk? Vrede tussen mensen? Aanvaarding, verbondenheid, veiligheid, saamhorigheid, inclusiviteit? Ik zou graag willen, maar mijn ervaring is anders. En de geschiedenis van de kerk laat toch ook zeker geen vrede zien!'

Weet je, dit is wat Paulus schrijft. Zo vat ik het samen. Het is Gods Woord voor ons. Het is een ander verhaal over de kerk dan je van jezelf zou bedenken. Dat gebeurt natuurlijk wel vaker als God iets zegt: dat wij het niet zouden bedenken. Paulus vindt het zo belangrijk, dat hij in deze laatste brief van hem aan een gemeente hieraan veel woorden

wijdt. Hij schrijft met grote nadruk over de vrede van de kerk. Vorige week gaf ik vanuit deze tekst aan dat de kerk je dichterbij de hemel brengt. Vandaag moet ik jullie vertellen dat de kerk een huis van vrede is. En dat die vrede niet zonder elkaar zullen vinden. En wat ik vorige week zei, geldt ook nu: het is geen reclamepraatje voor mezelf of voor de kerk. Het gaat om iets wat in de ogen van de Heer belangrijk is. Belangrijker dan je zelf zou bedenken. En misschien ook wel belangrijker dan dat jij nu ervaart. Maar zeg nu zelf: als je weet wat er belangrijk is aan de kerk, dan helpt dat toch ook om het zo te zien? Om eraan te werken? Om te ontvangen en te ervaren welke zegen God eraan verbindt! Vrede en verbondenheid met elkaar: kerkkwaliteit van de kerk. Een gave en ja, ook een opgave.

**** vijandschap gedood**

Voor vrede onder elkaar is het allereerst eerst nodig dat er geen vijandschap, geen haat, geen discriminatie, geen wantrouwen is. Toch?

Dat is ook het eerste wat de apostel schrijft. 'Jezus heeft vrede gebracht door de vijandschap te doden.' Hij heeft het hier niet over de vijandschap tussen mensen en God. Maar de vijandschap tussen joden en niet-joden. Dat is een sterk woord 'vijandschap'. Hoewel. De geschiedenis – ook vandaag! – laat zien hoe diep de haat gaat tussen joden en niet-joden. Joden vinden niet-joden onrein, lieten hen nooit toe op het tempelplein, namen hen niet op in hun volk en zijn altijd op hun hoede voor niet-joden. En niet-joden vinden joden arrogant, reageren geïrriteerd op hun zelfbewustzijn en geven hun de schuld van allerlei problemen.

Die vijandschap heeft Jezus gedood. Hij heeft de muur tussen beide soorten mensen afgebroken. Hij heeft de wet met goddelijke geboden buiten werking gesteld. Tenminste met betrekking tot maatschappelijke en godsdienstige regels in de wet. De regels die het onderscheid tussen het joodse volk en andere volken bewaken. Die dus de vijandschap oproepen en in stand houden. Die regels hebben hun functie gehad. We kunnen er best nog veel van leren. Maar ze zijn na Christus niet meer van kracht. Dat geldt niet voor de complete wet. Maar wel voor deze categorie geboden. Buiten werking gesteld. Het principiële onderscheid tussen joden en niet-joden is opgeven. Er is een nieuw level geopend. Gezamenlijk kunnen beide soorten mensen bij God komen.

Jezus heeft de vijandschap tussen joden en niet-joden afgebroken. Weet je wat bijzonder is? Dat dit in gemeente van Efeze helemaal geen issue is, voor zover we weten. De gemeente daar bestaat uitsluitend uit christenen met een niet-joodse achtergrond. Er speelt helemaal niets in de relatie met de Jezusvolgers met joodse roots. In andere gemeenten speelt dit wel. We lezen ervan in de brieven aan de Romeinen en aan de Galaten. Maar niet in Efeze.

Het gaat Paulus dus niet om een praktisch probleem. Het gaat hem om een essentieel principe voor de kerk van alle eeuwen. Na het offer van Jezus Christus is er een nieuwe tijd aangebroken. Er is geen onderscheid meer. Voor alle soorten mensen is er directe toegang tot God. Zelfs het meest ingrijpende verschil tussen mensen: hoorde je bij het verbondsvolk of niet, is niet meer relevant. Dat is een explosieve boodschap, toen en vandaag. In de kerk van Christus heeft iedereen, ongeacht ras, geschiedenis, geslacht, persoonlijkheid, huidskleur, leeftijd, achtergrond of netwerk, direct toegang tot de

Vader. Muren, grenzen, hokjes en vakjes: Jezus heeft ze afgebroken door het kruis. Hij heeft de vijandschap gedood in zijn lichaam. Vijandschap moet gedood worden!

Lastig genoeg. Gisteren sprak ik met ... ook over de geschiedenis van Zuid Afrika. Een land met een bewogen geschiedenis rond apartheid. Hij vertelde: de gemeente zijn verschillend: er zijn gemeenten voor zwarten, voor kleurlingen en voor blanken. Maar ze horen wel bij dezelfde kerk. We moeten wel investeren in verbondenheid, maar er is geen vijandschap. Die heeft Christus afgebroken. Wij hebben er ook de handen aan vol. Om anderen werkelijk te aanvaarden als christen, ook als ze moeilijk karakter hebben, een andere geaardheid hebben, iets op hun kerfstok hebben, uit een ander land komen, in een andere sociale bubbel leven, onaangepast gedrag vertonen. En toch: als Christus die scheidingen heeft afgebroken, laten wij ze dan bestaan? Hij doodt de vijandschap tussen mensen. En geeft zo vrede en verbondenheid.

** de éne nieuwe mens

Ik ga nog een stap verder. Het gaat er niet alleen om dat dit zonder enige discriminatie voor iedere Jezusvolger geldt. Dat jij bij je Vader thuis bent en thuis mag komen. Door Jezus Christus. Het gaat er ook om dat dit een gezamenlijk voorrecht is. Dat we het alleen samen kunnen ontvangen. Dat vind ik voor mijzelf en voor ons minstens zo explosief. Wij die zo individualistisch zijn, zo op onszelf gericht, zo bezig zijn met onze eigen identiteit, ons eigen geloof, ons eigen leven.

We lezen: Christus heeft met zijn dood Joden en niet-Joden verenigd.
Hij heeft uit die twee groepen in zichzelf één nieuwe mens geschapen.
Hij heeft uit die twee groepen in zichzelf één nieuwe mens geschapen.

Eén nieuwe mens. Dat is de kerk. Ik vind het heel apart om de kerk zó te typeren. De kerk als de éne nieuwe mens.

Je kunt zeggen dat alle christenen samen de nieuwe mensheid vormen. De mensheid die begrepen heeft wat leven is. Wie God is. Van wie de aarde is. Wat vrede is. De mensheid die doet waartoe ze geroepen is: zorgen voor de schepping, elkaar dienen, God aanbidden en genieten van het leven. De mensheid die functioneert zoals God dat bedoeld heeft: in vrede, vreugde en vrijheid.

In deze tekst gaat het nog een stap verder: alle gelovigen samen vormen de éne nieuwe mens. Ik weet niet hoe het bij jou is. Maar ik kan het beeld nauwelijks pakken. Misschien komt dat, omdat ook ik zo individualistisch ben, dat ik er gewoon niet zoveel gevoel meer bij heb. Het haast niet meer kan begrijpen. Jezus één nieuwe mens geschapen. Door zijn dood. De éne mens waar jij deel van uitmaakt. En ik. Waarin we op elkaar aangewezen zijn en samenwerken en alleen samen kunnen functioneren.

Wie wel eens vaker in de Bijbel gelezen heeft, die weet dat de gemeente 'het lichaam van Christus' wordt genoemd. Een prachtig beeld, waar je niet snel over uitgedacht raakt. Maar hier wordt de gemeente 'de nieuwe mens' genoemd. Dat is een groot verhaal! Ergens voel je wel aan, hoe fijn het is dat ook jij deel uitmaakt van de nieuwe mens. Dat jij toekomst hebt en jouw leven betekenis heeft omdat jij een onmisbaar stukje van Gods

kunstwerk bent. Daarin kom jij tot je bestemming en word je volop mens als deel van de éne nieuwe mens die Jezus tot leven roept.

Doordat Jezus de vijandschap afbreekt, creëert Hij die nieuwe mens. Die bestaat uit alle gelovigen. In zijn dood valt alles weg wat ons als mensen uit elkaar houdt. In zijn dood valt ook alle zonde en onrecht weg die wij elkaar aandoen. Door zijn kruis opent Hij de deur naar de Vader. Voor ieder die zich bij Hem meldt. Jezus trekt alle mensen die Hem aanroepen in zichzelf samen. Brengt hen bij elkaar. Om hen in zijn eigen lichaam voor God te brengen. Ons met God te verzoenen. Samen. Als de éne nieuwe mens.

Ik vind het een explosieve waarheid. Dat wij alleen samen tot God kunnen komen. Zeker, het begint bij Christus en mij. Geef ik mijzelf aan Hem, vertrouw ik Hem, val ik op mijn knieën voor Hem, wil ik leven met Hem? Om vervolgens te ontdekken dat Jezus mij deel maakt van zijn lichaam. Waarvan al zoveel mensen in allerlei kleuren en geuren deel uitmaken. Om te ontdekken dat Jezus ook mij invoegt in die nieuwe mens. Die nog nooit eerder zo op aarde gezien is. Die straalt van vreugde, functioneert in vrede, leeft in vrijheid. De christelijke kerk – de éne nieuwe mens die Jezus schept door zijn kruis.

**

Het zijn diepe gedachten. Ik probeer het te begrijpen en voor jullie duidelijk te maken. Maar misschien blijft het een beetje zweven. De kerk als de nieuwe mens van vrede. Mooie theologische gedachten, maar hoe werkt dat in de praktijk? Wat kan ik ermee?

Allereerst, en dat is al een klus op zich, dat we de vrede in de gemeente en de eenheid van de gemeente centraal stellen. Ja, en dan gaat het over onze onderlinge verhoudingen. Onze omgang met elkaar. En onze kijk op andere christenen.

Misschien vind je dit een horizontalistische boodschap, meer mensgericht dan Godgericht. Maar lieve broer of zus, het is de apostel Paulus die ons deze waarheid op het hart bindt. In zijn laatste brief aan een gemeente. Die je ook kunt lezen als zijn laatste woord aan de kerk. Waarin hij nog een keer onderstreept wat het belangrijkste is van Christus' werk. Dit hoort daarbij. Jezus heeft vrede gebracht. In eerste instantie – en dat vond ik een ontdekking – gaat het om vrede tussen gelovigen. Geen verschillende groepen christenen. Geen muren of afstanden. Te beginnen in de gemeenschap die wij samen vormen.

Die vrede is niet een extraatje. Leuk als het lukt, en vervelend als het niet lukt. Het is essentieel voor het geloof. Dat we samen die nieuwe mens vormen, die door Jezus met de Vader wordt verzoend. Dat we daarin onze vreugde en onze bestemming vinden.

Wat dat betekent? Dat je je individualistische bril afzet: alsof het om mijn redding en mijn behoud gaat. Alsof mijn persoonlijke vrede met God het enige is. Maar dat ik mij laat invoegen in de gemeente van Christus. Geen afstand hou. Niet halfslachtig mee doe. Breuken niet laat bestaan. Maar – ook al gaat het soms niet gemakkelijk – mij realiseer dat het de gemeente is, van wie Jezus houdt. Die Hij zijn bruid noemt.

Wat dat betekent? Dat ik die nieuwe werkelijkheid ook praktisch invul. Mijzelf niet verhef boven anderen. Maar ieder die bij Christus hoort, ook waardeer, aanvaard en omarm in de Heer. En dus mijzelf niet boven een ander verhef. Niemand buitensluit. En erop

gericht ben om ook anderen mee te nemen. Om samen de vrede te oefenen en te genieten van het ongelooflijke werk van Jezus, dat Hij vijandschap heeft omgezet in vrede. En om samen de toegang tot de Vader te vinden en in zijn liefde te wonen.

In onze samenleving is een andere beweging te zien. In onze wereld ook. En daarom waarschijnlijk in jouw hart ook. De beweging van wantrouwen, van afstand, van strijd, van eigenbelang, van het koesteren van eigen ideeën, tradities en gevoelens. Weet je, ik ga niet over het immigratiebeleid. Ik ga niet over de woningnood. Ik ga niet over de onchristelijkheid van Nederland. Dat zijn politieke en maatschappelijke vraagstukken, die om andere expertises vragen. Maar ik heb wel iets te vertellen over de kerk. Die dus een andere insteek heeft dan de samenleving. Een ander perspectief. Een ander verhaal.

Een kerk die de vraag durft te stellen: Wie zit in er onze kerk? En wie zit er niet? Wie is bezig erbij te komen? En wie is bezig af te haken? Welke muren dreigen wij op te trekken met onze manier van doen? En hoe laten we Jezus als de grote Sloper die muren afbreken, te beginnen in ons eigen hart?

**** Christus is de handelende persoon**

De Heer leert ons de bijzondere waarde van de kerk te zien. Juist in de brief aan de Efeziërs, de kerkbrief. Verzoening met God ontvangen we samen in Jezus Christus. Hij creëert die nieuwe mens. Hij geeft ons aan elkaar.

Want voordat je nu de kerk uitgaat met het idee: nu moet ik weer een heleboel. Nu moet ik weer aan de slag met mijzelf. Nu moet ik aan de slag met anderen. Nu moet ik aan het werk in de kerk.

Let erop: Jezus Christus is de handelende persoon. De drie uitspraken over de vrede van de kerk, gaan over Hem.

Jezus is onze vrede.

Jezus maakt vrede.

Jezus verkondigt vrede. Aan iedereen.

Nog even naar de vraag van Venusiaanse: 'Zal ik mens worden en op aarde komen?'
Ja! Want hier werkt Jezus. Hier is een huis van vrede.

Amen